

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради

Заклад вищої освіти	Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Освітня програма	48389 Екологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	101 Екологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради

21.11.2025 р.

Справа № 1611/АС-25

Галузева експертна рада Е І Природничі науки (10 Природничі науки. 09 Біологія) у складі:

Дмитрів Григорій Степанович – головуючий,

Берсірова Оксана Леонідівна,

Бедункова Ольга Олександрівна,

Блінкова Олена Ігорівна,

Максименко Надія Василівна,

Міронова Наталія Геннадіївна,

Тяпкін Олег Костянтинович,

Федонюк Лариса Ярославівна,

Холявчук Дарія Іванівна,

за участі запрошених осіб:

Клименко Леонід Павлович – представник ЗВО,

Григор`єва Людмила Іванівна – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	48389
Назва ОП	Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 9, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

☒ підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

☐ наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

☐ наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Аналіз

У цьому розділі ГЕР надає оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Аналізу» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності за критерієм, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію

Критерій 1. Проектування освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти. За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання затверджуються закладом вищої освіти і мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Освітньо-наукова програма (ОНП) «Екологія» (<https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/ONP-PhD-Ekologiya-2024-1.pdf>), що реалізується в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили (далі ЧНУ ім. П. Могили), забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), формування інтегральної, загальних (ЗК) та спеціальних фахових (СК) компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (наказ МОН України №1421 від 23.12.2021). Загальні, спеціальні (фахові, предметні) компетентності та ПРН ОНП «Екологія» відповідають компетентностям і результатам навчання Стандарту. ОНП включає дві визначені ЗВО спеціальні компетентності, що корелюють з фокусом програми, а саме СКО5 та СКО6. Цим компетентностям відповідають визначені ЗВО РНО8 та РНО9, що демонструють особливість ОНП.

2. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідних професійних стандартів (за наявності). Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів

ОНП не передбачає присвоєння професійної кваліфікації. Професійний стандарт відсутній.

3. Освітня програма має чітко сформульовану мету, яка відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти

Мета ОНП «Екологія» відповідає місії ЗВО, що визначена Стратегічним планом розвитку Чорноморського національного університету імені Петра Могили (https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Strategichniy_plan_CHNU_imeni_Petra_Mogili_2025_2029_rr.pdf) і полягає у формуванні національно-свідомої, чесно, творчої, професійної особистості, яка працюватиме для розвитку місцевої громади та держави.

4. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням потреб заінтересованих сторін

Мета та зміст ОНП «Екологія», заплановані ПРН формуються внаслідок систематичного діалогу з роботодавцями, здобувачами, випускниками та іншими стейкхолдерами та НПП. Це досягається шляхом обговорень, анкетування та консультацій і забезпечує врахування потреб заінтересованих сторін. Водночас, у підрозділі 8 «Кадрове забезпечення» ОНП зазначено, що до робочої групи входить один представник роботодавців та один здобувач, проте до складу робочих груп ОНП 2024 р. та 2025 р. залучені тільки здобувачі.

5. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку науки, спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Мета, ПРН та зміст ОНП «Екологія», а також тематика дисертаційних досліджень здобувачів ВО враховують тенденції розвитку науки, спеціальності, ринку праці та регіонального контексту, зокрема вони орієнтовані на вирішення

екологічних проблем екосистем півдня України з використанням сучасних методів оцінювання стану екосистем та аналізу якості довкілля. При формулюванні мети і ПРН був урахований досвід вітчизняних і закордонних ЗВО, що реалізують підготовку фахівців екологічного спрямування.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо обсягу освітніх програм для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг освітньої складової ОНП «Екологія» складає 50 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам статті 5 Закону України «Про вищу освіту» і Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/12/24/101-Ekologiya-dokt.filos.pdf>). Термін підготовки становить 4 роки. На вибіркові дисципліни відведено 14 кредитів ЄКТС (28 % від обсягу освітньої складової ОНП). На практичну підготовку відведено 6 кредитів ЄКТС (ОК ПП 10.Науково-педагогічна практика). Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів наукової роботи іноземною мовою, забезпечує ОК ЗП 03.Наукова комунікація англійською мовою (3 кредити ЄКТС при рекомендованих 6-8); оволодіння загальнонауковими компетентностями – ОК ЗП 01.Філософія науки (3 кредити ЄКТС при рекомендованих 4-6); здобуття глибинних знань зі спеціальності – ОК ПП 06 – ОК ПП 09. (разом 15 кредитів ЄКТС); набуття універсальних навичок дослідника – ОК ЗП 02.Українське наукове мовлення, ОК ЗП 04.Методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін, ОК ЗП 05.Управління науковими проектами (разом 9 кредитів ЄКТС).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявленої мети та програмних результатів навчання. Зміст освітньої програми забезпечує формування загальнокультурних та громадянських компетентностей, досягнення програмних результатів навчання, що передбачають готовність здобувача самостійно здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів

ОНП є структурованою в контексті загального часу навчання за семестрами, поділена на змістовні блоки циклів загальної та професійної підготовки, а також включає практичну підготовку і атестацію. ПРН у повній мірі охоплені змістом ОНП; послідовність вивчення обов'язкових освітніх компонентів (ОК) є обґрунтованою і дозволяє досягти всіх заявлених цілей та ПРН. Загальні компетентності ОНП забезпечують формування загальнокультурних і громадянських компетентностей у здобувачів вищої освіти та їх готовність самостійно здійснювати аналіз закономірностей суспільних процесів.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностей, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

ОНП «Екологія» не є міждисциплінарною. Зміст ОНП відповідає предметній області спеціальності 101 Екологія. Зміст ОК корелює із змістом предметної області відповідно до Стандарту вищої освіти.

4. Структура і зміст освітньої програми передбачають можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами ВО навчальних дисциплін, на ОНП відбувається в обсязі 14 кредитів ЄКТС (28 % обсягу, що відповідає вимогам ЗУ «Про вищу освіту»). Згідно з положенням Про порядок та умови обрання вибіркових дисциплін третього (освітньо-наукового) рівня ВО ступеня доктора філософії в ЧНУ імені Петра Могили (<https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Pro-obrannya-vibirkovih-distisiplin-1-1.pdf>) вибір здійснюється за трьома переліками, водночас, на сайті ЗВО представлено два переліки (Силабуси вибіркових дисциплін загальноуніверситетського каталогу та Силабуси вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки, <https://chmnu.edu.ua/navchalno-metodichne-zabezpechennya-2025-r-vstupu-7/>). Має місце часткове дублювання змісту окремих вибіркових і обов'язкових ОК, зокрема, «Екологічний моніторинг та зелені виміри», «Європейські зелені виміри», «Environmental projects and international cooperation in ecology», «Управління науковими проектами», «Європейський зелений курс». Кожному здобувачеві надається можливість створення власної освітньої траєкторії через вибіркову складову ОНП, вибір тематики, наукового керівника дисертаційного та інших видів досліджень, програм внутрішньої та міжнародної мобільності; програм неформальної освіти тощо. Відповідно до результатів анкетування здобувачів ВО у 2025 р. (<https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Rezultati-provedennya-anketnogo-opituvannya-za-initsiativoyu-garanta-ONP-Ekologiya.pdf>) є потреба у наближенні професійних ОК до наукового дослідження здобувача.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

ОНП «Екологія» включає Науково-педагогічну практику (6 кредитів ЄКТС), її проведення регулюється положенням «Про асистентську (педагогічну) та наукову практики для здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні ВО (https://chmnu.edu.ua/wpcontent/uploads/Polozhennya_pro_naukovo_pedagogichnu_praktiku_2024.pdf). Проходження практики відбувається в 2-му та 4-му семестрах, по 3 кредити на семестр, тривалість практики в семестрі – по 2 тижні. Теоретичним фундаментом з педагогічної підготовки до практики є ОК ЗП 04.Методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін, що вивчається в 1-му семестрі (3 кредити). В цілому теоретична база та науково-педагогічна практика забезпечують практичну підготовку здобувачів ВО, що дає можливість здобути компетентності, що потрібні для подальшої професійної діяльності. Відповідно до результатів опитування здобувачі ВО за ОНП «Екологія» в цілому задоволені організацією практики.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок

ОНП передбачає набуття здобувачами соціальних навичок (soft skills). Креативність, комунікативність, відповідальність, вміння працювати в команді формується на заняттях через дискусії, презентації, групові форми роботи на переважній більшості ОК. Формуванню soft skills сприяє апробація результатів наукової роботи на наукових конференціях.

7. Обсяг окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає законодавству, фактичному навантаженню здобувачів, та програмним результатам навчання

Загальний обсяг освітньої складової ОНП, розподіл між складовими та навантаження на здобувача ВО регулює положення «Про організацію освітнього процесу здобувачів III рівня вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) у ЧНУ імені Петра Могили». Середнє тижневе навантаження аудиторних годин становить у I сем. – 9 год., у II сем. – 13 год., у III та IV сем. – по 11 год. Обсяг аудиторних годин на ОНП за дисциплінами складає 33 %, що відповідає вимогам п. 14 статті 1 ЗУ «Про вищу освіту». Обсяг ОНП та окремих ОК, співвіднесення часу на аудиторні заняття та самостійну роботу в цілому дозволяє досягти мети та ПРН ОНП. Відповідно до результатів опитування здобувачі ВО за ОНП «Екологія» в цілому задоволені тривалістю освітньої складової ОНП та аудиторним навантаженням і годинами, відведеними на самостійну роботу.

8. Структура освітньої програми, освітні компоненти забезпечують практикоорієнтованість освітньої програми або узгоджені із завданнями та особливостями дуальної форми здобуття освіти (у разі реалізації цієї форми на освітній програмі)

Практикоорієнтованість ОНП забезпечують науково-педагогічна практика (6 кредитів ЄКТС), практичні заняття у межах ОК – 260 год. (59 % від загального обсягу аудиторних годин), а також участь професіоналів-практиків в освітньому процесі. На ОНП «Екологія» підготовка здобувачів за дуальною формою не здійснювалася.

9. Освітня програма забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, направлених на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722

ОНП тісно пов'язана з досягненням Цілей сталого розвитку (ЦСР) до 2030 року, формуючи компетентних науковців і практиків, здатних впроваджувати екологічно безпечні рішення, розробляти політики збереження довкілля та інтегрувати принципи сталого розвитку у всі сфери життєдіяльності (ЗК01-02, СК02-03, СК05-06). ОНП передбачає орієнтацію на сталий розвиток у межах предметної області. Відповідність ОНП ключовим цілям сталого розвитку (ЦСР), зокрема ЦСР 4 «Якісна освіта», ЦСР 6 «Чиста вода та належні санітарні умови», ЦСР 7 «Доступна та чиста енергія», ЦСР 11 «Сталий розвиток міст і громад», ЦСР 13 «Боротьба зі зміною клімату», ЦСР 14 «Збереження морських ресурсів» та ЦСР 15 «Збереження екосистем суші» доводить змістове наповнення ОК «Екологічні студії», «Екологічний моніторинг та зелені технології», «Геоінформаційний аналіз і моделювання в екології» та «Environmental projects and international cooperation in ecology». Досягненню ЦСР 17 сприяє міжнародне співробітництво ЗВО.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою укладені відповідно до Умов (Порядку) прийому на навчання для здобуття вищої освіти є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання з додатками оприлюднені на офіційному сайті ЧНУ ім. П. Могили (<https://chmnu.edu.ua/pravila-priyomu-na-navchannya-do-chnu-imeni-petra-mogili-2025-rik/>). Вони є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Також на сайті представлена зрозуміла й актуальна інформація про спеціальності, вимоги до рівня попередньої освіти вступників, перелік та форми документів, необхідних для вступу. Програма фахового іспиту затверджена і оприлюднена на сайті ЗВО (<https://chmnu.edu.ua/wpcontent/uploads/Programa-vstupnogo-viprobuvannya-PhD-E2-Ekologiya.pdf>), вона містить критерії оцінювання, структуру і порядок оцінювання. Водночас література, що рекомендована у Програмі фахового іспиту для підготовки до вступу, не в повній мірі охоплює питання, що виносяться на іспит (зокрема екологічна паспортизація). Також у рекомендованій для підготовки літературі є посилання на літературні джерела, що включають застарілі процедури та не актуальну нормативно-правову базу (наприклад, посібник Екологічна експертиза).

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують її особливості

Правила прийому затверджуються рішенням Вченої ради на підставі загальнодержавних правил прийому до аспірантури. Правила прийому на навчання враховують специфіку спеціальності та ОНП через вступне фахове випробування. Програма фахового вступного випробування розробляється щорічно кафедрою екології ЧНУ ім. П. Могили, ухвалюється рішенням Вченої ради університету та затверджується ректором. Зміст Програми охоплює основні теми та поняття, що є необхідними для подальшого навчання на ОНП (<https://chmnu.edu.ua/wpcontent/uploads/Programa-vstupnogo-viprobuvannya-PhD-E2-Ekologiya.pdf>).

3. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання програмних результатів навчання та кваліфікацій, здобутих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності). Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать національному законодавству та міжнародним актам, є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються. Процедура та прийняті рішення про визнання належним чином документуються відповідно до законодавства

Процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, чітко визначені у положеннях «Про порядок перезарахування освітніх компонент та визначення академічної різниці в ЧНУ ім. П. Могили», «Про визнання іноземних документів про освіту в ЧНУ ім. П. Могили». Здобувачі ВО дізнаються про можливість визнання програмних результатів навчання, здобутих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності) із сайту, також ця інформація доводиться гарантом ОНП, НПП, працівниками відділу міжнародних відносин (<https://chmnu.edu.ua/category/international-department/>). Не дивлячись на приклади участі здобувачів ВО у програмах академічної мобільності, практика визнання таких результатів навчання на ОНП відсутня.

4. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать законодавству, є доступними для всіх учасників освітнього процесу

У ЧНУ ім. П. Могили визнання результатів навчання у неформальній освіті регулюється положенням «Про порядок визнання в ЧНУ ім. Петра Могили результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (<https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya-pro-neformalnu-osvitui.pdf>). Визнаватися результати навчання можуть як по ОК в цілому, так і по окремих складових дисципліни. Процедура звернення здобувача зрозуміла і покроково прописана. Здобувачі отримують оперативну інформацію щодо заходів з неформальної освіти з різних джерел. На ОНП була реалізована практика визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, за окремими модулями ОК.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Освітній процес відповідає вимогам законодавства. Методи, засоби та технології навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі мети та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Освітній процес за ОНП «Екологія» реалізується згідно з положеннями «Про організацію освітнього процесу в ЧНУ ім. П. Могили» (https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya_Pro_organizatsiyu_osvitnogo_protseesu.pdf), «Про організацію освітнього процесу здобувачів III рівня освіти ступеня доктора філософії у ЧНУ ім. П. Могили» (<https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya-pro-organizatsiyu-osvitnogo-protseesu-zdobuvachiv-III-rivnya-vishhoi-osviti-stupenya-doktora-filosofiyi-PhD-u-CHNU-im.-Petra-Mogili.pdf>) і відповідає вимогам законодавства. Навчання на ОНП здійснюється через дослідження, студентсько-центроване, особистісно диференційоване, проблемно-орієнтоване навчання, самонавчання, під час якого використовують такі методи: пояснювально-

ілюстративний, пошуковий, проблемного викладання, «мозковий штурм». Повноцінна підготовка дослідницької діяльності забезпечується через участь у наукових проектах з оприлюдненням результатів у наукових виданнях. Студентоцентризований підхід у ЧНУ реалізується через вибір форми, методів, засобів та технологій навчання, що враховують інтереси, потреби та наукові цілі здобувачів. НПП мають свободу вибору способів викладання та оцінювання, що дозволяє адаптувати матеріал до особливостей здобувачів та ОК. Методи, засоби та технології навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОНП мети та ПРН, відповідають вимогам студентоцентризованого підходу та принципам академічної свободи, що підтверджується результатами опитувань здобувачів ВО (<https://chmnu.edu.ua/anketuvannya-aspirantiv/>).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі робочої програми навчальної дисципліни, силабуса)

Здобувачам ВО своєчасно та в доступній формі надається інформація щодо цілей, змісту та ПРН, порядку та критеріїв оцінювання, а також інформація про ОНП, навчальні плани (НП), розклад занять тощо. ОНП, НП, робочі програми обов'язкових та силабуси вибіркового ОК розміщені на сайті у вільному доступі. Ця інформація доступна здобувачам ВО і на платформі Moodle, також її доводять НПП на початку семестру, що підтверджується результатами опитувань здобувачів ВО (<https://chmnu.edu.ua/anketuvannya-aspirantiv/>).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та мети освітньої програми

На ОНП «Екологія» реалізується поєднання навчання і досліджень, як під час освітнього процесу, так і в межах виконання дисертаційного дослідження. Здобувачі ВО активно залучені до виконання державних наукових та міжнародних проектів випускової кафедри екології. Результати наукової діяльності здобувачів ВО підтверджуються публікаціями у збірниках конференцій та у наукових журналах (зокрема наукометричної бази Scopus). ОНП формує дослідницькі компетентності SK01-SK03 через ОК ПП 06 – ОК ПП 09. Цьому також сприяє використання спеціалізованих приладів та авторських методичних розробок НПП кафедри, що дозволяє здобувачам отримувати практичні навички, необхідні для реалізації дисертаційних досліджень.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) систематично оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

НПП систематично щорічно на початку кожного навчального року оновлюють зміст ОК на основі наукових досягнень і сучасних практик у галузі екології. Передумовою оновлення нормативних та вибіркового ОК за ОНП «Екологія» є професійний розвиток викладачів через проведення досліджень та публікації статей, підвищення кваліфікації, участь у міжнародних конференціях, грантовій діяльності, аналіз галузевих тенденцій, консультацій з роботодавцями, зворотний зв'язок із здобувачами, про що свідчить аналіз робочих програм і силабусів ОК.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності за освітньою програмою та закладу вищої освіти

У ЧНУ ім. П. Могили інтернаціоналізація освітньої діяльності задекларована у «Стратегії інтернаціоналізації ЧНУ імені Петра Могили» (<https://surl.lt/ffqqr>). Інформація про діючі програми для здобувачів наведена на сайті університету (<https://surl.li/xupteu>). Інтернаціоналізація на ОНП здійснюється шляхами: міжнародних стажувань викладачів; участі у міжнародних проектах і грантах; участі здобувачів ВО у виконанні окремих етапів міжнародних проектів; участі у міжнародних конференціях; участі у заходах з академічної та наукової мобільності (<https://surl.li/asfcka>). Здобувачі ВО брали участь у літній школі ЄС Еразмус+ Жана Моне «Кращі Європейські практики для платформи «Водна безпека», The International Interdisciplinary Studies «European Green Dimensions». Здобувачі та НПП мають доступ до наукометричних баз даних.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому та оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів ВО освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачами результатів навчання та своєчасно до них доводяться шляхом розміщення РП та силабусів на сайті ЗВО та на платформі Moodle, а також на першому занятті з дисциплін. Документом, що регламентує форми контрольних заходів та критерії оцінювання є положення «Про організацію освітнього процесу здобувачів III рівня освіти ступеня доктора філософії у ЧНУ ім. П. Могили» (<https://chmnu.edu.ua/wp->

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності). Результати навчання підтверджуються результатами єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями, за якими він запроваджений

Форма атестації здобувачів ОНП «Екологія» відповідає вимогам Стандарту вищої освіти зі спеціальності 101 Екологія для третього (освітньо-наукового) рівня, положенню «Про атестацію здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у ЧНУ ім. Петра Могили» (<https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya-pro-atestatsiyu-zdobuvachiv-stupenya-doktora-filosofiyi-na-tretomu-osvitno-naukovomu-rivni-vishhoyi-osviti-1.pdf>) і здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи. В інституційному репозиторії ЗВО є Фонд дисертаційних та кваліфікаційних робіт. Захистів дисертаційних робіт за даною ОНП ще не здійснювалось, однак у репозитарії розміщені дисертаційні роботи за іншими ОНП ЗВО.

3. Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів (у тому числі щодо наукової складової освітньо-наукової програми, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії), що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів (зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів), визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедури проходження контрольних заходів, порядок оскарження та їх повторного проходження в ЗВО є чіткими та зрозумілими, регламентуються положеннями «Про організацію освітнього процесу у ЧНУ ім. П. Могили» (https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya_Pro_organizatsiyu_osvitnogo_protsepu.pdf), «Про організацію освітнього процесу здобувачів III рівня освіти ступеня доктора філософії у ЧНУ ім. П. Могили» (<https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya-pro-organizatsiyu-osvitnogo-protsesu-zdobuvachiv-III-rivnya-vishhoyi-osviti-stupenya-doktora-filosofiyi-PhD-u-CHNU-im.-Petra-Mogili.pdf>), «Про оцінювання навчання та апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти» (<https://surl.li/oqoggb>), що розміщені у вільному доступі. На ОНП «Екологія» для оцінювання з ОК здобувача ВО, який є родичем гаранта ОНП й одночасно завідувачем кафедри, з метою попередження необ'єктивності складалась комісія з оцінювання (відповідь на запит ЕГ від 16.10). Відповідність підкритерію підтверджена за висновком ЕГ, результатами анкетування здобувачів ВО (<https://chmnu.edu.ua/anketuvannya-aspirantiv/>) та аналізом ОНП і її змістовного наповнення.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через її імплементацію у культуру якості закладу вищої освіти) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Політику і процедури дотримання академічної доброчесності в ЗВО визначає положення «Про академічну доброчесність у ЧНУ ім. Петра Могили» (<https://chmnu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>). ЗВО є учасником проєкту AcademIQ «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» і популяризує академічну доброчесність серед здобувачів (<https://surl.li/itxotd>) та проводить моніторинг дотримання доброчесності серед учасників освітнього процесу. Популяризація академічної доброчесності здійснюється шляхом проведення заходів, висвітлених на офіційному сайті ЗВО. Як інструмент виявлення порушень академічної доброчесності використовується програмно-технічний засіб StrikePlagiarism. Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами роботи з фокус-групами та результатами анкетування здобувачів ВО (<https://chmnu.edu.ua/anketuvannya-aspirantiv/>).

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Викладачі, залучені до реалізації освітньої програми, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід спроможні забезпечити освітні компоненти, які вони реалізують у межах освітньої програми, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством

Аналіз даних ВСО (табл. 2), звіту ЕГ та матеріалів, опублікованих на сайті випускової кафедри екології, свідчить про відповідність кваліфікації та/або професійного досвіду НПП і їх спроможність забезпечити реалізацію ОК ОНП «Екологія». Гарантом ОНП «Екологія» є доктор біологічних наук, професор. Реалізацію ОНП здійснюють 9 НПП, з них 3 НПП мають науковий ступінь доктора наук і вчене звання професора (33 %). НПП здійснюють наукову та методичну діяльність, є активними дослідниками, мають публікації за предметною областю ОК та активності у підвищенні кваліфікації і участі в міжнародних проєктах.

2. Процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими, недискримінаційними, дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми та послідовно застосовуються

Процедура конкурсного відбору ЧНУ ім. П. Могили є прозорою, об'єктивною та неупередженою, регламентується положенням «Про процедуру заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» (https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozheinnya_konkursnij_dobir_.pdf yu). Конкурсний відбір здійснюється конкурсною комісією, що дозволяє забезпечити потрібний рівень професіоналізму НППІ для успішної реалізації ОНП. ЗВО оприлюднює на офіційному сайті інформацію про умови проведення конкурсу та послідовно їх дотримується.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців, їх організацій, професіоналів-практиків та експертів галузі до реалізації освітнього процесу

До реалізації освітнього процесу на ОНП «Екологія» залучаються представники роботодавців, професіонали-практики та експерти галузі, зокрема до обговорення та удосконалення ОНП, проведення занять, гостьових лекцій. На кафедрі екології за сумісництвом працює професіонал-практик – начальник екологічної лабораторії ТОВ «Суднобудівний завод ОКЕАН». Відповідність підкритерію підтверджена за висновком ЕГ, результатами анкетування здобувачів ВО (<https://chmnu.edu.ua/anketuvannya-aspirantiv/>).

4. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями, заохочує розвиток викладацької майстерності

У ЗВО налагоджена система професійного розвитку НППІ, що регламентується положенням «Про підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили» (https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/Polozhennya_pro_pidvishhennya_kvalifikatsiyi.pdf). Моніторинг професіоналізму НППІ відбувається через анкетування здобувачів ВО (<https://chmnu.edu.ua/anketuvannya-aspirantiv/>). В ЗВО запроваджена система рейтингового оцінювання НППІ та кафедр відповідно до «Положення про рейтингування НППІ та кафедр ЧНУ ім. П. Могили» (https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya_Pro_rejtinguvannya_NPP_ta_kafedr_compressed.pdf), результати рейтингування публікуються на сайті ЧНУ ім. П. Могили (<https://chmnu.edu.ua/rejting-npp-chnu-imeni-petra-mogili/>). В ЗВО створена ефективна система морального та матеріального заохочення, НППІ ОНП «Екологія» неодноразово відзначалися різними видами заохочення за особисті досягнення.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень Е

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Навчально-методичне забезпечення освітньої програми, фінансові та матеріально-технічні ресурси (програмне забезпечення, обладнання, бібліотека, інша інфраструктура тощо) забезпечують досягнення визначених освітньою програмою мети освітньої програми та програмних результатів навчання

Матеріально-технічна база ЧНУ ім. П. Могили включає навчальну, наукову та соціальну інфраструктуру. Зокрема для забезпечення освітнього процесу ОНП «Екологія» використовуються сучасні лабораторії «Хімії та екологічного моніторингу», «Мікробіологічних досліджень», навчальні кабінети «Екологічної безпеки водних ресурсів» та «Сталого розвитку та екопросвіти». Лабораторії оснащені сучасним обладнанням для проведення комплексних досліджень якості довкілля. Навчально-методичне забезпечення ОНП цілком відповідає встановленим цілям та програмним результатам навчання. Воно включає силабуси та навчально методичне забезпечення ОК, електронні кабінети на платформі Moodle, наукову літературу, підручники й навчальні посібники, розроблені НППІ випускової кафедри. Наявні бібліотека та інституційний репозиторій, вільне користування науково метричною базою Web of Science, Scopus. ЗВО систематично вивчає задоволеність здобувачів матеріальними ресурсами через регулярні опитування, які свідчать про високий рівень задоволеності здобувачів ВО (<https://chmnu.edu.ua/anketuvannya-aspirantiv/>).

2. Заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми, відповідно до законодавства

Освітнє середовище ЧНУ створено з урахуванням сучасних вимог до забезпечення якості освіти та розвитку професійних компетентностей всіх учасників освітнього процесу. Інформаційно-освітнє середовище включає головний сайт університету (chmnu.edu.ua), сайт факультету та випускової кафедри екології (<https://chmnu.edu.ua/kafedra-ekologiyi-ta-prirodokoristuvannya/>), що висвітлює всю необхідну для реалізації ОНП інформацію. Для забезпечення навчального процесу функціонують службові сервіси (корпоративна пошта, групові розсилки, форми опитування), платформа Moodle. В ЗВО діє інституційний репозиторій, який є частиною системи

сервісів архівації та накопичення інформації. ЗВО забезпечує доступ НПП та здобувачів ВО до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, що підтверджено висновком ЕГ та результатами опитування здобувачів ВО (<https://chmnu.edu.ua/anketuvannya-aspirantiv/>).

3. Освітнє середовище надає можливість задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, та є безпечним для їх життя, фізичного та ментального здоров'я

Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами та результатами анкетування здобувачів ВО.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, підтримку фізичного та ментального здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою

Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами та результатами анкетування здобувачів ВО.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, пропонуючи адаптовані умови в освітньому середовищі, що підтверджено висновком ЕГ. Наразі на ОНП «Екологія» відсутні здобувачі з особливими потребами.

6. Наявні унормовані антикорупційні політики, процедури реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, інших конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедури врегулювання конфліктних ситуацій визначені в положеннях «Про оцінювання навчання та апеляцію результатів підсумкового контролю» та «Про порядок реагування на випадки булінгу (цькування), сексуальних домагань та дискримінації у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили» (<https://chmnu.edu.ua/dokumenty-2/>). Передбачено можливість анонімного звернення через скриньку довіри. Всі учасники освітнього процесу ознайомлені з механізмами та процедурами врегулювання конфліктних ситуацій, що підтверджується результатами анкетування та висновком ЕГ. Антикорупційна політика ЗВО регламентується низкою документів (<https://chmnu.edu.ua/zapobigannya-korupsiyi/>), зокрема Антикорупційною програмою на 2023–2025 роки, положеннями «Про порядок запобігання і врегулювання потенційного та реального конфлікту інтересів», «Про уповноваженого з антикорупційної діяльності» та «Порядком організації роботи з повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами». ЕГ було зафіксовано факт навчання здобувача ВО (2022 р. вступу), який є близьким родичем гаранта ОНП і одночасно завідувача кафедри екології. ГЕР відзначає, що аналіз нормативних документів закладу (<https://chmnu.edu.ua/zapobigannya-korupsiyi/>), матеріалів, наданих ЗВО під час експертизи, та пояснень, наданих на засіданні ГЕР, дає підстави вважати, що ЗВО застосував передбачені внутрішніми актами механізми врегулювання конфлікту інтересів, зокрема: керівництво ЗВО було поінформовано про конфлікт інтересів; ЗВО застосував інституційні важелі обмеження впливу гаранта ОНП і забезпечив незалежність ключових процедур – вступ, оцінювання, атестація. А саме, п. 1.4 положення «Про порядок запобігання і врегулювання потенційного та реального конфлікту інтересів в діяльності посадових осіб» встановлює обов'язок повідомити безпосереднє керівництво або ректора про потенційний або реальний конфлікт інтересів. Під час засідання ГЕР в.о. ректора підтвердив, що ця інформація була отримана на момент, коли ситуація виникла (2022 рік). На виконання підпункту б, п. 1.4 положення видано наказ «Про проведення вступних іспитів до аспірантури», яким до складу комісії включено т.в.о. проректора з наукової роботи та міжнародного співробітництва і три НПП, з урахуванням їх професійної кваліфікації (без гаранта). Оцінювання проміжних та остаточних знань здобувача освіти за ОК, що викладались гарантом, проводилось комісією з трьох НПП (без гаранта); були надані копії відомостей про оцінювання за підписом членів комісії та зав. аспірантури, результати якого перенесені в індивідуальний план здобувача лектором. Щорічне оцінювання виконання індивідуального плану аспіранта здійснювалось прилюдно із залученням усіх рівнів управління, що підтверджується рішенням атестаційної комісії за підписом проректора з наукової роботи. Таким чином, вважаємо, що ЗВО дотримався процедур регулювання конфлікту інтересів і в цілому реалізує власні політики вирішення конфліктних ситуацій під час реалізації ОНП.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Заклад вищої освіти послідовно здійснює визначені ним процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП регулюються положенням «Про організацію освітнього процесу в ЧНУ ім. П. Могили» (https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya_Pro_organizatsiyu_osvitnogo_protseesu.pdf). Відповідно до визначених процедур зміни в ОНП «Екологія» вносилися протягом 2022-2025 років (<https://chmnu.edu.ua/101-ekologiya-4/>), вони зумовлені прийняттям стандарту ВО, необхідністю оптимізації освітнього процесу, врахуванням пропозицій стейкхолдерів та сучасних тенденцій розвитку галузі.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через відповідні органи самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Пропозиції здобувачів вищої освіти беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами, результатами анкетування здобувачів ВО та аналізом ОНП і її змістовного наповнення.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами, результатами анкетування здобувачів ВО та аналізом ОНП і її змістовного наповнення.

4. Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми (крім випадку проходження акредитації вперше)

У ЧНУ ім. П. Могили створена організація «Асоціація випускників», що об'єднує випускників всіх рівнів вищої освіти (<https://chmnu.edu.ua/asotsiatsiya-vipusknikiv/>). ОНП «Екологія» вперше проходить акредитацію.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу освітньої програми та/або освітньої діяльності з реалізації освітньої програми, зокрема здійснений через опитування заінтересованих сторін

Система внутрішнього забезпечення якості освіти базується на положенні «Про організацію освітнього процесу в ЧНУ ім. П. Могили» (https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya_Pro_organizatsiyu_osvitnogo_protseesu.pdf). Процедура моніторингу не є формальною, вона передбачає системний підхід до відстеження, аналізу та вдосконалення ОП через такі механізми реалізації: аналіз відповідності навчально-науково-методичного забезпечення, опитування здобувачів та роботодавців, моніторинг наповнення навчально-методичними матеріалами навчальної платформи Moodle, аналіз результатів контрольних заходів. Результати цих заходів обговорюються з прийняттям відповідних рішень на засіданнях випускової кафедри з подальшим оприлюдненням на сайті кафедри (<https://chmnu.edu.ua/obgovorennnya-onp-ekology-2024/>).

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та рекомендації, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти формується культура якості освіти, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Формування культури якості освіти у ЧНУ ім. П. Могили забезпечується низкою інституційних практик, що сприяють активному залученню усіх груп стейкхолдерів до процесів внутрішнього забезпечення якості ОНП. Ключовою практикою є функціонування Ради із забезпечення якості вищої освіти (<https://chmnu.edu.ua/rada-iz-zabezpechennya-yakosti-vishchoyi-osviti/>). Усі стейкхолдери (зовнішні, внутрішні) змістовно і на всіх етапах залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОНП. На етапі розробки та започаткування програми адміністрація ЗВО ініціює впровадження культури якості, керівники структурних підрозділів розробляють нормативні документи, а НПП беруть участь у формуванні ОК. На етапі реалізації ОНП НПП впроваджують інноваційні методи навчання, постійно оновлюють зміст ОК відповідно до сучасних наукових досягнень та за результатами міжнародних стажувань, здійснюють контроль якості знань здобувачів. На етапі моніторингу та перегляду програми академічна спільнота аналізує результати опитувань, бере участь у засіданнях кафедри та Вченої ради Навчально-наукового медичного інституту, де обговорюються питання удосконалення ОНП.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в ЗВО є чіткими та зрозумілими, вони визначені у Статуті, Колективному договорі на 2021-2025 роки, Правилах внутрішнього розпорядку, положеннях «Про організацію освітнього процесу», «Про організацію освітнього процесу здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії». Вказані документи та інша нормативно-правова база діяльності ЗВО оприлюднена на офіційному вебсайті університету у вільному доступі (<https://chmnu.edu.ua/dokumenti-2/>).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Для оприлюднення проєктів освітніх програм з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін на сайті ЗВО функціонує вкладка «Проєкти освітніх програм» (<https://chmnu.edu.ua/dokumenti-2/>), де представлений проєкт ОНП «Екологія» та гугл-форма для оперативного реагування, також вказана адреса електронної пошти, куди можна подати зауваження та пропозиції.

3. Заклад вищої освіти забезпечує на своєму вебсайті відкритий доступ до інформації та документів відповідно до законодавства. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (освітню програму у повному обсязі, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На сайті випускової кафедри (<https://chmnu.edu.ua/kafedra-ekologiyi-ta-prirodokoristuvannya/>) міститься вся необхідна інформація про ОНП, навчальні плани, РП та силабуси відповідно обов'язкових та вибіркових ОК, відгуки, рецензії на ОНП, результати опитувань тощо. Ця інформація дозволяє стейкхолдерам сформувати повне уявлення про структуру та зміст ОНП «Екологія» у ЧНУ ім. П. Могили.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Зміст освітньо-наукової (освітньо-творчої) програми забезпечує повноцінну підготовку аспірантів (ад'юнктів) до розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за відповідною спеціальністю (спеціальностями) та/або галуззю знань (галузями знань), володіння методологією наукової та педагогічної діяльності

ОНП «Екологія» спрямована на набуття здобувачами теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у сфері екології, а також для оволодіння методологією педагогічної діяльності та роботи в міжнародному науковому середовищі. Підготовка здобувачів до викладацької діяльності забезпечується ОК ЗП 04. та ОК ПП 10, що формують професійні якості викладача-науковця. Здатність працювати в міжнародному науковому середовищі розвивається через опанування ОК ЗП 03, ОК обов'язкового та вибіркового блоків ОНП, що викладаються англійською мовою, а також участь у міжнародних проєктах, конференціях тощо. Набуття компетентностей з методів досліджень відбувається через опанування ОК циклу загальної підготовки (ОК ЗП 04-05), що розвивають навички міждисциплінарної взаємодії та критичного мислення, а також через компоненти професійно-наукової підготовки (ОК ПП 08-09), що забезпечують методологічну базу та дослідницькі навички. Наукові інтереси аспірантів відслідковуються шляхом обов'язкового розгляду тем дисертацій на засіданнях кафедри та вченої ради для узгодження з напрямками роботи керівників. Достатній перелік ОК вільного вибору дозволяє сформувати індивідуальну освітню траєкторію відповідно до наукових інтересів здобувача, також вони мають доступ до лабораторної бази кафедри, а її матеріально-технічне забезпечення оновлюється з урахуванням потреб здобувачів.

2. Наукова (освітньо-творча) діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень (творчості) наукових (творчих) керівників

Аналіз публікацій наукових керівників, їх наукових профілів, попереднього практичного досвіду свідчить про те, що теми дисертацій здобувачів ВО відповідають напрямкам досліджень наукових керівників. Усі здобувачі ВО мають спільні публікації з керівниками.

3. Заклад вищої освіти здатний сформувати разові спеціалізовані вчені ради (разові спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) для атестації аспірантів (ад'юнктів), які навчаються

на відповідній освітній програмі

Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами, аналізом відповідей ЗВО на запити, оцінкою діяльності НПП випускової кафедри екології та суміжних кафедр. В ЧНУ ім. П. Могили сформовано науково-експертне середовище, що дозволяє виконати умови формування разових спеціалізованих рад щодо захисту кваліфікаційних робіт доктора філософії за спеціальністю 101 «Екологія».

4. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує можливості для виконання наукових досліджень (творчих проєктів) і апробації їх результатів відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, концертів, спектаклів, майстер-класів, персональних виставок, публічних виступів, надання доступу до використання лабораторій, обладнання, інформаційних та обчислювальних ресурсів тощо)

Матеріально-технічне забезпечення наукової діяльності повністю забезпечується через надання безперешкодного доступу до лабораторної бази кафедри екології, можливості виконання досліджень у закладах-партнерах. Здобувачі ОНП мають можливість представляти результати власних наукових досліджень на щорічних «Могилянських читаннях», «Ольвійському форумі». Здобувачі долучаються до різноманітних наукових та освітніх заходів, воркшопів, вебінарів, проєктів, як тих, що проводяться ЧНУ, так і в інших ЗВО.

5. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, концерти, спектаклі, майстер-класи, персональні виставки, публічні виступи, участь у спільних дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах тощо

ЧНУ імені Петра Могили створює умови для залучення здобувачів ОНП «Екологія» до міжнародної академічної спільноти. Координує цю діяльність відділ міжнародних зв'язків. Інформацію щодо міжнародної співпраці надає сайт ЗВО (вкладка «Міжнародні зв'язки»), де розміщено актуальні пропозиції щодо міжнародної мобільності та проєктів. Бібліотека ЗВО надає здобувачам вільний доступ до міжнародних наукометричних баз даних. Здобувачі ВО беруть активну участь у міжнародних заходах, міжнародних проєктах; виступають на міжнародних екологічних школах, конференціях; публікують результати досліджень у закордонних журналах та монографіях; проходять міжнародні стажування, проте участь у цих активностях проходить переважно в он-лайн форматі. Також відсутня практика міжнародної академічної мобільності.

6. Наявна практика участі наукових (творчих) керівників аспірантів (ад'юнктів) у дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах, результати яких регулярно публікуються, презентуються та/або практично впроваджуються

Наукові керівники аспірантів є активними дослідниками, що підтверджується їхньою публікаційною активністю (табл. 2 ВСО), участю в дослідницьких міжнародних проєктах та науково-дослідних роботах, що спрямовані на розв'язання актуальних екологічних проблем регіону та мають безпосереднє практичне значення для забезпечення екологічної безпеки населення.

7. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових (творчих) керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення здійснення наукового (творчого) керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

Процедури дотримання академічної доброчесності в ЧНУ ім. П. Могили є чіткими та зрозумілими, регулюються положеннями «Про академічну доброчесність» та «Про реалізацію політики відкритої науки», «Порядком перевірки академічних текстів на плагіат», Етичним кодексом, що оприлюднені на офіційному вебсайті університету у вкладці «Академічна доброчесність». Наукові роботи керівників і аспірантів публікуються у провідних українських та міжнародних наукових виданнях, де застосовується практика сліпого рецензування робіт. ЗВО забезпечує публічність результатів досліджень здобувачів ВО та НПП на відповідних сторінках кафедр. Бібліотека університету регулярно проводить освітні заходи для формування культури академічної доброчесності. Випадки порушення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу на ОНП «Екологія» відсутні. Відповідність підкритерію підтверджена висновком ЕГ за результатами зустрічей з фокус-групами, результатами аналізу сайту ЗВО та випускової кафедри.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проєктування освітньої програми

1. Гаранту, робочій групі під час чергового перегляду ОНП у п. 1.1. «Загальна інформація» вказати тип та форми здобуття освіти ОНП відповідно до ст. 9-1 ЗУ «Про вищу освіту». 2. На виконання п. 8 «Кадрове забезпечення» ОНП «Екологія» ввести до складу робочої групи представника роботодавців.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Гаранту, робочій групі під час чергового перегляду ОНП дотримуватися рекомендованих обсягів кредитів ЄКТС для оволодіння мовними та загальнонауковими (філософськими) компетентностями. 2. Гаранту, робочій групі під час чергового перегляду ОНП наблизити зміст ОК до наукових інтересів здобувачів ВО у процесі формування обов'язкових та вибіркових дисциплін професійного спрямування. 3. Першому проректору, начальнику відділу ліцензування, акредитації та внутрішнього забезпечення якості освіти забезпечити виконання вимог внутрішніх нормативних документів ЧНУ ім. П. Могили в частині забезпечення кількості вибіркових блоків, що пропонуються здобувачам ВО для обрання вибіркових дисциплін, або ж, за необхідності, внести зміни в нормативні документи ЗВО до кінця 2025 року. 4. Гаранту, робочій групі ОНП до початку процедури вибору навчальних дисциплін ініціювати і забезпечити коригування переліку вибіркових навчальних дисциплін задля уникнення часткового дублювання їх змісту.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. Гаранту, робочій групі до початку вступної компанії 2026 р. оновити перелік літературних джерел Програми фахового іспиту для забезпечення охоплення усіх питань, що виносяться на іспит, та вилучення літератури, що містить застарілі процедури і посилання на не актуальну нормативно-правову базу. 2. Гаранту, робочій групі ОНП, НПП, усім зацікавленим структурним підрозділам до початку 2026-2027 н. р. організувати розроблення та впровадження заходів щодо інформування здобувачів ВО стосовно можливості, переваг та процедур визнання результатів навчання, отриманих на інших ОНП, зокрема у вітчизняних та закордонних ЗВО під час академічної мобільності, у тому числі через залучення інформаційних ресурсів ЗВО, враховуючи широкі можливості міжнародної співпраці. 3. Гаранту ОНП, НПП активізувати роботу щодо інформування здобувачів про можливість визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Розглянути можливість наведення в силабусах та робочих програмах ОК конкретних курсів з неформальної освіти із вказуванням ОК або його частини чи певного виду навчальної роботи, по яких можуть бути визнані результати навчання.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. До кінця 2025-2026 н.р. НПП скорегувати в РП та силабусах підсумкову шкалу оцінювання (за національною шкалою та шкалою ECTS за 100 бальною системою).

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

1. Гаранту, робочій групі ОНП уніфікувати структуру робочих програм для всіх ОК ОНП. НПП дотримуватися уніфікованої структури робочих програм.

Критерій 6. Людські ресурси

1. НПП, що залучені до реалізації ОНП, підвищити публікаційну активність відповідно до ОК у журналах, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus, Web of Science Core Collection.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. Першому проректору разом з уповноваженим з антикорупційної діяльності доповнити процедури та внутрішні політики ЗВО відповідно до Методичних рекомендацій щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції» від 12.01.2024 р. (<https://wiki.nazk.gov.ua/category/konflikt-interesiv/>). 2. Першому проректору разом з уповноваженим з антикорупційної діяльності до кінця 2025 року провести аудит усіх випадків потенційного та реального конфлікту інтересів у ЗВО та дотримання антикорупційного законодавства і організаційно-управлінських документів у сфері антикорупційної діяльності ЧНУ ім. П. Могили.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

1. Начальнику Відділу ліцензування, акредитації та внутрішнього забезпечення якості освіти забезпечити проведення комплексного аудиту відповідності ОНП «Екологія» вимогам положень «Про порядок та умови обрання вибіркових дисциплін третього рівня вищої освіти» та «Про науково-педагогічну практику для здобувачів ступеня доктора філософії», за результатами якого забезпечити приведення ОНП у відповідність до цих документів. 2. Відділу ліцензування, акредитації та внутрішнього забезпечення якості освіти запровадити попередню експертизу проєктів та змін до освітніх програм третього рівня на предмет відповідності внутрішнім нормативним документам ЗВО перед винесенням їх на розгляд Вченої ради.

Критерій 9. Прозорість та публічність

1. Гаранту, робочій групі ОНП, завідувачу випускової кафедри для розширення інформативності та кола стейкхолдерів розглянути можливість інформування про ОНП іноземною мовою. 2. НПП оновити відомості на сайті кафедри щодо актуальних напрямків досліджень, методичних праць та останніх публікацій, зокрема і наукометричні дані.

Критерій 10. Навчання через дослідження

1. Гаранту, робочій групі ОНП, НПП розробити заходи щодо активізації залучення здобувачів ОНП «Екологія» до програм міжнародної академічної мобільності та стажування, зокрема в очному форматі.

4. Додатки

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	ГЕР EI ID 48389.xlsx	dfQTYtNeMIHgHS15BuUnSEI+7EoyVr9x9hFFIEWB5 co=

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ДМИТРИВ ГРИГОРІЙ СТЕПАНОВИЧ